

- модернізму/ В. Агеєва. – К.: Факт, 2003. – С. 171 – 185.
2. Бабишкін О. Творчість Ольги Кобилянської/ О. Бабишкін // Кобилянська О. Твори: В 3-х томах. – Т. 1. – К.: Художня література, 1956. – С.5 – 64.
 3. Богачевська - Хомяк М. Білим по білому: Жінки у громадському житті України. 1884 - 1939/ М. Богаченко-Хом'як. – Львів: Український католицький університет, 1995. – С. 148 – 157.
 4. Голик О. Жінка європейського характеру /О. Голик // Українська мова і література в школах України. – 2019. – № 7- 8. – С. 58 – 62.
 5. Кобилянська О. Людина // Кобилянська О. Твори: В 3-х томах. – Т. 1. – К.: Художня література, 1956. – С. 65 – 120.
 6. Кобилянська О. Царівна // Кобилянська О. Твори: В 3-х томах. – Т. 1. – К.: Художня література, 1956. – С. 121- 372.

РОЛЬ МІСТА У ДОЛІ ЛЮДИНИ (ЗА РОМАНОМ В. ПІДМОГИЛЬНОГО «МІСТО»)

Діщенко А.

Валер'ян Підмогильний створив модерний роман наприкінці 1920-х. У творі порушуються філософські питання буття, а конфлікт розгортається між людьми з різними світоглядами. «Місто» стало першим урбаністичним романом в українській літературі. Письменник показав бажання молодих селян «вийти в люди». Твір викликав великий інтерес. [3]

На початку роману нас зустрічають два епіграфа:

Перший епіграф: «Шість прикмет має людина: трьома подібна на тварину, а трьома на янгола: як тварина – людина їси та п'є; як тварина – множитья і як тварина – викидає; як янгол – вона має розум, як янгол – ходить просто і як янгол – священною мовою розмовляє». (Талмуд. Трактат Авот.)

Другий епіграф: «Як можна бути вільним, Евкріте, коли маєш тіло?». (А. Франс. Таїс.)

Ці епіграфи є важливими для розуміння змісту твору, адже однією з провідних ідей письменника є те, що людині притаманне протистояння тілесного (тваринна сутність, статевий потяг) та духовного начала (інтелектуальна сфера, сфера творчості). [1]

У романі «Місто» Валер'ян Підмогильний описав селянську українську молодь, яка на початку 1920-х років тисячами потягнулась у міста, щоб отримати вищу освіту. Автор показав бажання молодих селян «вийти в люди».

Твір не був подібний до традиційної народницької прози XIX століття, бо автор орієнтувався на європейські романи XIX – початку XX століття, засвоївши традицію романістики Оноре де Бальзака, Гі де Мопассана, Анатолія Франса, Джека Лондона, а також на твори Агатангела Кримського, Володимира Винниченка. [1]

У романі письменник зачепив такі проблеми, як: 1) сенс людського життя; 2) добро і зло; 3) біологічне та духовне; 4) маргінальне суспільство.[4]

Головним героєм «Міста» є Степан Радченко. Він виріс талановитим хлопцем із села, який вирушає до Києва, щоб вступити до інституту.

Спочатку Київ був для Степана лише мрією, великою, але майже невизначеною: «Київ! Це те велике місто, куди він іде учитись і жити. Це те нове, що він мусить у нього ввійти, щоб осягнути свою здавна викохану мрію». Місто чуже й вороже, але його тішить кваліфікація міських мешканців і його класова непричетність до них: «От вони, ці горожані. Все це – старий порошок, що треба стерти. І він до нього покликаний». [2, с. 26 - 28]

На початку твору ми бачимо який Степан наполегливий, цілеспрямований, але місто його починає змінювати і не в добру сторону, а в погану.

Секретар лекторського бюро радить Радченкові змінити одяг: «Всі лиха українців в тім, що вони кепсько одягаються». Перед крамницею з модним дорогим одягом Степана не полишає переконання у те, що варто йому лише змінити свій вигляд – і він зможе створити щось надзвичайне. [2, с. 41] Переселяючись до нового помешкання, Степан спалює своє старе вбрання і викидає на смітник чоботи. [2, с. 126]

У романі показано величезні зміни в характері та поглядах хлопця з села. Якщо на початку роману читачі бачать дещо закомплексованого сільського хлопчину з досить наївними, проте шляхетними мріями про служіння рідному селу, то наприкінці – дорослу людину, молодого міського інтелектуала, письменника, який досить далеко відійшов від норм традиційної моралі. [1]

Образ Степана у творі досить суперечливий та складний. Адаптуючись до міста, хлопець засвоює нову систему цінностей та постійно змінює жінок для своєї цілі.

Валер'ян Підмогильний показує читачеві як позитивні якості героїв роману, так й негативні. До позитивних якостей можна віднести його наполегливість, старанність, відданість селу (на початку роману), працьовитість. До негативних ми віднесемо заздрість (навіть до свого найкращого товариша), самозакоханість, готовність пожертвувати близькими людьми заради власних цілей.

Головна тема роману: підкорення людиною міста.

Головна ідея: розкриття характеру людини, яка підкорює місто.

Перше кохання Степана – Надійка, дівчина з його села. В рідному містечку вони майже не спілкувалися, але коли вони добиралися до Києва покохали один одного. Це був початок його шляху і тоді ще Степан був добрим, цілеспрямованим парубком, який думав про інших. [2, с. 4 - 52]

Друге кохання Степана – Тамара Василівна, у якої перебував хлопець під час навчання. У цієї жінки був чоловік та син. Але коли Тамара зустріла парубка, вона покохала його. Життя цієї жінки було важким, адже вона одружилася з чоловіком не з власного бажання. Тамара Василівна відіграла дуже велику роль у житті Степана. Вона для нього була коханкою, психологом і другом. Парубок з села міг ділитися з нею усім, але це продовжувалось не вічність. Після неї Степан став більш дорослою людиною з власним розумом та думками про людей. [2, с. 56 - 98]

Третє кохання Степана – Зоська (киянка, в яку закохався Радченко). Степан говорив про неї: «Саме міськість і вабила його в ній, бо стати справжнім городянином було першим завданням його сходу. Він ходитиме з нею скрізь по театрах, кіно та вечірках, дістанеться з нею суто міського товариства, де його, певна річ, приймуть та вшанують». [2, с. 138] Це був досить серйозний крок для Степана і переломна частина роману. Він повинен був одружитися з дівчиною, але не зробив, тим самим дуже сильно образив її, Зоська не витримала і покінчила життя самогубством. Саме після цього хлопець зрозумів, що він іде не по правильному шляху, що він робить щось не те. Він замкнувся в собі, сидів вдома, не ходив на навчання, ні з ким не спілкувався, іноді писав книгу. Вийти з кризового становища допоміг йому товариш Борис Задорожній. [2, с. 168-170]

Четверте і останнє кохання Степана – Рита, балетна танцівниця. [2, с. 198 - 227]

Повністю розкрити характер Степана Радченка допомагають жіночі образи: Надійка, Тамара Василівна, Зоська, Рита. Кожна жінка – це певний період життя хлопця, сходинка на його шляху до мрії, своєрідний індикатор вияву найхарактерніших рис головного героя.

Отже, весь роман читач бачить очима головного героя – Степана . Протягом роману можна спостерігати, як хлопець іде до міста, щоб здобути освіту і повернутися до села за ради того щоб підвищити рівень освіти свого місця народження і навчитися новому. Автор на початку демонструє лише позитивні якості героя (наполегливість, працелюбність, щирість, доброзичливість), але це лише початок. Місто починає змінювати його характер, думки, він перестає думати про близьких йому людей і думає лише про себе. Кожна із його жінок змінює його погляди на життя. Весь роман можна спостерігати, як хлопець, то закривається в собі, то йде по головам до своєї цілі. У Степана були друзі, кохання, але він ніколи це не цинив. Місто змінювало його кожен день. Спочатку Степан просто навчався, як і хотів, але після переламного моменту у його житті – трагічної історії з Зоською, Радченко зачинився в собі. Хлопець з села покинув навчання і почав писати.

Його підтримав друг, який допоміг Степану «пробитися в люди». Він познайомився з легковажною дівчиною Ритою, яка останнім коханням.

Місто змінило хлопця, а в який бік – хороший чи поганий, право вирішувати надано читачеві.

Закінчується роман рядками, якими має розпочатися повість Степана Радченка: «Тоді, в тиші лампи над столом, писав свою повість про людей». [2, с. 238]

Психолог Г. Костюк, характеризує роман, ототожнював головного героя з автором, підкреслюючи, що він бачив людину, розумів і творив її образ в усій суспільній, психологічній і біологічній складності, знаючи силу людини, велич її розуму, її здібності, але в той же час був свідомий усіх її слабостей. Літературознавець Ю. Шерех вважав «Місто» романом про людину, про місто, про життя, про незгасність вогню, сповненим скептицизму переможця і оптимізму приреченого. [4]

1. Підмогильний Валер'ян, роман Місто: аналіз твору, скорочений переказ, цитатна характеристика персонажів! // <https://nvk2nemyriv.net.ua/zno-2019-ukr/valer-yan-pidmogylnyj-misto-analiz-tvoru-skorochenyj-perekaz-tsytatna-harakterystyka-personazhiv/>
2. Підмогильний В. Місто: роман. – К.: Знання, 2015. – С. 3 - 238.
3. Поліщук Т. Як нас змінює «Місто» // День. - 2017-7 грудня // <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/yak-nas-zminyuye-misto>
4. Детальний Аналіз твору «Місто» Підмогильний // <https://ukrclassic.com.ua/katalog/p/pidmogilnij-valer-yan/3278-detainij-analiz-tvoru-misto-pidmogilnij>

ПРОБЛЕМАТИКА НОВЕЛИ Ф. КАФКИ «ПЕРЕВТІЛЕННЯ»

Чорна Д.

Видатний німецький письменник початку ХХ століття Франц Кафка в своїх творах "Опис однієї боротьби", "Вирок", "Стук у ворота" «Маленька жінка» висвітлює такі проблеми сучасності як: проблема родинних відносин, невзаємної відданості, самотності. Його новела «Перевтілення», написана в 1924 році, - це відлуння особистої трагедії Ф. Кафки [5; 39]. У чому ж полягає трагізм героя Грегора Замзи? Він напругу пов'язаний з життям автора. Трагедія життя Ф. Кафки зумовлюється конфліктом з батьком, любовними негараздами, невиліковною хворобою, ретельним ставленням до